

“มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

โดย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ประเวศ วะสี

ตัวอย่างของการออกแบบระบบและโครงสร้างให้ความดีเกิดได้จริงในประเทศไทย

อารัมภบท

สังคมไทยติดกับวิธีคิด

ที่คิดว่าดีชั่วเป็นกรรมส่วนบุคคล

แต่ความจริง โครงสร้างและระบบกำหนดคุณสมบัติ

ตั้งแต่ระดับอะตอมไปจนถึงจักรวาล ธรรมชาติเป็นเช่นนั้น

สังคมไทยจึงมีความสับสน ด้านหนึ่งคนไทยเป็นคนมีน้ำใจ

แต่อีกด้านหนึ่งสังคมไทยเต็มไปด้วยคนโกง คนไม่เก่ง

เพราะไม่ใส่ใจโครงสร้างและระบบ

คนที่ควรดีจึงไม่ดี คนที่ควรเก่งจึงไม่เก่ง

ถ้าสังคมไทยเข้าใจการคิดเชิงระบบและการจัดการ

สร้างโครงสร้างระบบให้ครบสมบูรณ์ ในเรื่องต่างๆ

ประดุกประกอบเครื่องยนต์ หรือเครื่องบินให้ครบ

ก็จะมีรถยนต์หรือเครื่องบิน ที่วิ่งหรือบินไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างสบายๆ

คนไทยตกอยู่ในความทุกข์ยากแสนสาหัสและหลงผิดคิดว่า

ประเทศไทยเต็มไปด้วยคนไม่ดี คนไม่เก่ง เลยจิตดีกันเหมือนไก่อยู่ในขัง

ทั้งนี้เพราะคิดผิด

ถ้าคนไทยคิดถูกเมื่อใด ประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุดในโลก

ทั้งมีน้ำใจ ทั้งเต็มไปด้วยคนดี คนเก่ง เนื่องจากมีโครงสร้างแห่งความดี

ถ้าไม่ประกอบเครื่องให้สมบูรณ์ รถวิ่งไม่ได้ ประเทศไทยวิ่งไม่ได้ เพราะเครื่องหลุดเป็นส่วนๆ

ถึงเร่งเครื่องอย่างไร ถ้าไม่ประกอบส่วนต่างๆ ให้ครบระบบ รถก็วิ่งไม่ได้

สังคมไทยขาดความคิดเชิงระบบ จึงทำอะไรเป็นส่วนๆ หรือบางส่วน เปรียบเสมือนประเทศที่เครื่องหลุด ใครเก่งแค่ไหนมาเร่งเครื่องก็วิ่งไม่ได้จนกว่าจะประกอบเครื่องให้ครบ การไม่มี**ระบบ**ต่างๆ ที่สมบูรณ์ทำให้ทำอะไรไม่สำเร็จ และเกิดความเสียหายสุดคณานับ เช่น อุบัติเหตุทางถนน มีคนตายปีละประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน บาดเจ็บอีกเกือบ ๑ ล้านคน แก้ไขไม่ได้ เพราะไม่ได้ประกอบเครื่องให้ครบ **ระบบความปลอดภัยทางถนน** ทำเพียงเป็นบางอย่าง บางส่วน จึงไม่ได้ผล สูญเสียมหาศาลเรื่อยมา หรืออย่างเรื่องคุณภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว เป็นเรื่องสำคัญยิ่งต่ออนาคตของประเทศ ก็ไม่ได้ผล เมื่อไม่ได้ผลก็ออกนโยบายเพิ่ม ก็ยังไม่ได้ผล เพราะนโยบายเป็นเพียงส่วนเดียวของระบบ ต้องคิดเชิงระบบว่า **ระบบคุณภาพของเด็ก เยาวชน และครอบครัว** ประกอบด้วยอะไรบ้าง เมื่อประกอบระบบครบ ระบบก็วิ่งไปได้เองอย่างไหลลื่น เช่น รถยนต์ที่องค์ประกอบครบสามารถวิ่งไปได้อย่างคล่องแคล่ว สู่จุดหมายที่คนขับต้องการ

แม้แต่**ระบบการรักษาพยาบาล**ที่ดีก็ยังมีข้อเสีย เช่น โรงเรียนแพทย์ผู้ป่วยบางคนถูกนัดให้ไปหาหมอวันละสาขาๆ หัวใจวันหนึ่ง ไตวันหนึ่ง สมอวันหนึ่ง ทั้งๆ ที่เป็น**คน**คนเดียวกัน เพราะไม่ได้จัดระบบที่เอาคนเป็นตัวตั้ง แต่เอาเทคโนโลยีแต่ละอย่างเป็นตัวตั้ง ผู้ป่วยและญาติลำบากแสนสาหัสและหมดเปลืองยิ่ง แทนที่จะมีหน่วยบริการบูรณาการที่ดูแลโดยรอบเป็นพื้นฐาน ส่วนชำนาญการแบบแยกส่วนทำหน้าที่ปรึกษาเฉพาะที่จำเป็น

ดังนี้ เป็นต้น

ประเทศไทยขาดปัญญาญาณเชิงระบบ และพลังของความเป็นระบบ

คนไทยและประเทศไทยจึงเข้าใจผิด หลงติดอยู่ในความคิดและการทำที่ผิด ทำให้ติดอยู่ในความทุกข์ความขัดแย้งชั่วกาลนาน

การขาดระบบและโครงสร้างที่ดี ทำให้คนที่ควรดีก็ไม่ได้ คนที่ควรเก่งก็ไม่เก่ง ถ้าไม่มีสนามฟุตบอลที่มีกรอบกติกา และกลไก ต่อให้เอาพระอรหันต์มาเล่น ก็เล่นนอกกรอบเข้ารุกเข้าพังไปโดยไม่รู้ตัว ฉะนั้นจึงกล่าวว่าถ้าขาดระบบและโครงสร้างที่ดี คนที่ควรดีก็ไม่ได้ คนที่ควรเก่งก็จะไม่เก่ง ประเทศไทยเป็นเช่นนั้น เพราะขาดปัญญาเชิงระบบ

แต่ถ้ามีระบบและโครงสร้างที่ดี คนที่จะไม่ดีก็กลายเป็นคนดี คนที่จะไม่เก่งก็จะกลายเป็นคนเก่ง เพราะองค์ประกอบต่างๆ ทั้งของระบบและโครงสร้างที่กระชับหรือสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง จะทำให้ทั้งหมดมีความถูกต้องไปด้วยกัน ดังตัวอย่างรถยนต์ หากมีองค์ประกอบ ๑๐,๐๐๐ ชิ้น ที่สัมพันธ์กันอยู่ ทุกชิ้นจากสัมพันธ์อยู่กับชิ้นอื่นๆ กระชับซึ่งกันและกัน พากันทำงานอย่างถูกต้อง ทำให้รถยนต์สามารถวิ่งไปอย่างคล่องตัวเรียบร้อย

ถ้าเรา**ทำเป็นส่วนๆ** ต่อให้มีพวงมาลัยดีเท่าใด หรือล้อรถดีเท่าใด ตรabantใดที่ไม่ประกอบชิ้นส่วนให้ครบตามระบบและโครงสร้างของรถ เราก็ไม่มีรถยนต์ที่วิ่งได้ หรือมีเครื่องบินที่บินได้ นั่นแหละประเทศไทย เพราะเราขาดความคิดเชิงระบบ คิดแต่ว่าดีชั่วเป็นกรรมส่วนบุคคล ทั้งๆ ที่ความจริงระบบและโครงสร้างกำหนดคุณสมบัติของสรรพสิ่ง

แล้วเราก็เข้าใจผิดว่าประเทศไทยเต็มไปด้วยคนไม่ดีและคนไม่เก่ง เมื่อเข้าใจผิดหรือเป็นอวิชาก็ไม่มีทางออก ถูกกักขังอยู่ในทุกขสภาวะ และความไร้สมรรถภาพชั่วกาลนาน

ฉะนั้น เพื่อนคนไทยในทุกภาคส่วนต้องหันมาทำความเข้าใจเรื่องระบบและโครงสร้าง และสร้างพลังเชิงระบบขึ้นมา ให้คนที่จะไม่ดีก็เป็นคนดี คนที่จะไม่เก่งก็กลายเป็นคนเก่ง เคารพศักดิ์ศรีของกันและกัน และร่วมมือกันถักทอระบบต่างๆ ให้สมบูรณ์และสัมพันธ์กัน เหมือนฟันเฟืองน้อยใหญ่ที่สัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ เกิด**องค์รวม**หนึ่งเดียว คือชีวิตของเรา องค์รวมหรือชีวิตมีคุณสมบัติอันมหัศจรรย์ต่างๆ เหนือวัตถุที่มาประกอบกันเป็นร่างกาย

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เมื่อระบบน้อยใหญ่บูรณาการกันอย่างสมบูรณ์เป็นองค์รวมประเทศไทย ประเทศไทยที่เป็นองค์รวมจะมีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์เหนือส่วนประกอบผุดบังเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ชั่วกาลนาน

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่าง ของการออกแบบ

ระบบและโครงสร้างที่ทำให้เรื่องดีๆ เกิดขึ้นและขยายตัวไปทั่วประเทศได้

โดยที่มนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ การเรียนรู้ที่ดีจึงเป็นกุญแจไขไปสู่อนาคตของมนุษยชาติ

ระบบการศึกษาปัจจุบันห่างไกลจากการเป็นระบบการเรียนรู้ที่ดี **นวัตกรรมการเรียนรู้** ที่สามารถพัฒนาคนให้เต็มตามศักยภาพของความเป็นมนุษย์ เป็นสัมมามรรค ที่จะ**บูรณาการทุกมิติของชีวิต - สังคม - สิ่งแวดล้อม** เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสังคมสันติสุข

การเรียนรู้ที่ดี จึงบางที่เรียกว่าการเรียนรู้อย่างบูรณาการบ้าง การเรียนรู้ที่สมบูรณ์บ้าง

ตัวอย่างการออกแบบจึงว่าด้วยโครงสร้างและระบบขับเคลื่อนนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่จะลงมือทำจริงๆ ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

“มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ภาคีระหว่างกลุ่มส่งเสริม โดย มหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ กับมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ร่วมกับ มูลนิธิสตรี-สฤชดีวงศ์และเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในอำเภอองครักษ์

สนับสนุนโดย สสส.

๑. **ปณิธาน** การเรียนรู้ที่ดี เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดของมนุษย์ เป็นหน้าที่ของเราทุกคน ที่จะต้องช่วยให้มนุษย์พบการเรียนรู้ที่ดี
๒. **ปัญหาปัจจุบัน** ระบบการศึกษาใช้การเรียนรู้ที่มีปัญหา ก่อความทุกข์ยากให้คนทั้งแผ่นดิน และยังไม่สามารถปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ
๓. **มโนทัศน์การเรียนรู้ ***
 - (๑) มนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้
 - (๒) มนุษย์มีพหุศักยภาพ (Multipotential) มีความชอบและความถนัดแตกต่างกัน จึงควรเรียนรู้ตามฉันทะที่ต่างกัน
 - (๓) ชีวิตมนุษย์ไม่ได้ดำรงอยู่เป็นเอกเทศ แต่สัมพันธ์กับธรรมชาติแวดล้อม และสังคมรอบตัว การเรียนรู้จึงควรเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสังคม

* ดูเอกสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ดี โดย อาจารย์ดิศสกร กุณธร :

๑. MBL : Mind Based Learning

๒. เล่นแล้วเป็นคนดีมีวัฒนธรรม : ฉันทศึกษา

๓. วิธีสร้างรูปให้เป็นอภิมหาบุรุษ โดยเข้าใจวิธีสร้าง DNA ฝันกฎแห่งกรรม

๔. บาทหลวงกรุนวิค พระผู้กอบกู้ประเทศเดนมาร์ก

- (๔) มนุษย์เรียนรู้ได้ดีที่สุดบนฐานความจริงของชีวิต เช่น ตามระยะพัฒนาการของสมอง การได้ทำสิ่งที่ชอบและถนัด จะทำให้มีความสุขและทำได้ดี เรียนรู้ผ่านสุนทรียกรรมและสัมพันธภาพกับธรรมชาติแวดล้อมและสังคม การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning to action) ในสถานการณ์จริง เป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดเพราะง่ายแต่ให้ผลใหญ่ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ทำให้เรียนรู้ง่าย สนุก ทุกคนเก่งขึ้นหมด และเก่งร่วมกัน ทำให้เกิดปัญญาร่วม (Collective wisdom) ช่วยเหลือกันสำเร็จ นอกจากนี้ยังช่วยลดความเห็นแก่ตัว รักคนอื่นมากขึ้น เกิดความเสมอภาค ภารดรภาพ ความเชื่อถือไว้วางใจกัน รวมเรียกว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง (Transformation) ในทุกมิติ
- (๕) การเรียนรู้แบบท่องวิชาในห้องเรียน จึงเป็นการแยกส่วน เฉพาะส่วน คับแคบ ปีบคั้น และก่อความทุกข์ยากแสนสาหัสกับผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด การทำอะไรแล้วเกิดความทุกข์ จะทำให้เกิดความเกลียดในสิ่งนั้น คนไทยจึงเป็นคนเกลียดการศึกษา
- การเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นความสุข ความรื่นรมย์ ขณะที่มีความสุขความรื่นรมย์ สมองจะเรียนรู้ได้ดี และมีฉันทะในการเรียนรู้มากขึ้น
- (๖) การเรียนรู้ที่ดีจึงไม่เพียงทำให้มีความรู้ แต่ทำให้มีปัญญาโดยรอบด้าน หรือปัญญาใหม่ หรือ **มหาวิทยาลัย** “วิชา” (ข.ช้าง สองตัว) เป็นคำทางพุทธหมายถึงปัญญา ในขณะที่วิทยาหมายถึงความรู้ **มหาวิทยาลัย*** หมายถึงเป็นที่อยู่ของปัญญาใหญ่
- (๗) ห้องเรียนในตึกไม่ใช่สิ่งแวดล้อมในอุดมคติเพื่อการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ที่สุด นั่นเป็นที่มาของแนวคิดของ “มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อปลูกปัญญาบูรณาการ หรือเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ หรือเพื่อการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

๔. วิธีก่อกำเนิดองค์กรขับเคลื่อนสิ่งดีที่มีคุณภาพและความยั่งยืน

สิ่งที่ต้องการองค์กรขับเคลื่อนที่มีคุณภาพและความยั่งยืน

ในโครงสร้างอำนาจของประเทศไทยองค์กรขับเคลื่อนที่มีคุณภาพเกิดยาก แม้บางครั้งอาจมีบ้าง เพราะมีผู้นำที่ดี แต่ไม่ยั่งยืน เมื่อผู้นำที่ดีพ้นวาระไป จึงกล่าวกันว่า **“ความดีเกิดได้ยากในประเทศไทย”**

แต่ก็มีวิธี

องค์กรที่ดีต้องเริ่มจาก**การก่อตัวขึ้นเอง** (Self-organized) ของกลุ่มคนที่มีฉันทะวิริยะอย่างแรงกล้าในเรื่องนั้นๆ และมีความเสียสละ กลุ่มคนเช่นนี้เป็นของจริงที่มีคุณภาพ การเริ่มต้นจากของจริงที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยของความสำเร็จ แต่ถ้าองค์กรนั้นเกิดจากการสั่งการของผู้มีอำนาจ หรือเริ่มต้นด้วยการมีเงินมากๆ จะดึงดูดคนอีกประเภทหนึ่งเข้ามาอย่างผิดฝาผิดตัว เพราะไม่ใช่ผู้มีฉันทะวิริยะอย่างแรงกล้าและเสียสละ แต่เข้ามาเพราะอำนาจหรือเงิน เรื่องนั้นๆ จึงล้มเหลวตั้งแต่ต้น

ความสุจริตและทักษะในการจัดการองค์กร ถึงมีวิชาความรู้ แต่นักวิชาการบางคนเมื่อมีโอกาสบริหารองค์กรเพื่อขับเคลื่อนเรื่องดีๆ กลับทำไปไม่รอด เพราะขาดทักษะในการจัดการองค์กร ซึ่งนักวิชาการไทยมักขาด ยิ่งซ้ำเติมด้วยการขาดความสุจริต ใช้องค์กรเป็นที่หาประโยชน์ส่วนตนและครอบครัว องค์กรก็ล้มเสียกลางคัน

“ความดีเกิดได้ยากในประเทศไทย”

วิธีจะทำให้เกิดคือ มี**กลุ่มที่มีฉันทะวิริยะ** **ความเสียสละ** **ความสุจริต** และ**ทักษะในการจัดการองค์กรสูง จัดตั้งตัวเองขึ้นมาก่อน**

แล้วนำองค์กรนี้ร่วมเป็นภาคีกับองค์กรอื่น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเป็น**เครือข่ายของภาคี** ทำให้เกิดความยั่งยืนต่อเนื่อง ไม่เหมือนองค์กรโดดๆ ในทางราชการ เช่น กรม กอง คณะ สถาบัน ที่เปลี่ยนผู้นำก็ตกต่ำชั่วข้ามคืน

๕. “มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้กับภาคีและเครือข่าย

“มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ควรมี ๑ แห่งต่อ ๑ อำเภอ ทั่วประเทศ แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะแห่งแรกที่เป็นต้นแบบ เพื่อสาธิต

“มหาวิทยาลัย (มวช.) เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้สาธิตแห่งแรก จะมีที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ร่วมกับ**มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.)**

ที่เลือก**มศว.** เพราะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีฐานมาจากการเป็นสถาบันเพื่อการศึกษา จึงควรเป็น**ต้นกล้าทางการศึกษา** คือเชี่ยวชาญที่สุดในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ที่ดี ฉะนั้นการที่**มวช.** เป็นภาคีร่วมกับ**มศว.** จะทำให้**มศว.** มีโอกาสจะเป็นต้นกล้าทางการศึกษาได้ดีขึ้น

ภาคีเครือข่ายมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ อำเภอองครักษ์
ประกอบด้วย

๑. กลุ่มส่งเสริม “มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

- ๑) ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ประเวศ วะสี ที่ปรึกษา
- ๒) สถาปนิกดิสสกร กุณธร ประธานมูลนิธิดิสสกรเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ สถาปนิกผู้ออกแบบระบบการศึกษา
- ๓) นายสมพร ใช้บางยาง อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๔) รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์ รองอธิการบดีฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์เพื่อสังคม **มศว.**
- ๕) ผศ.ว่าที่ร้อยตรี.ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง รองอธิการบดีฝ่ายองค์กรและพัฒนากายภาพ **มศว.**
- ๖) พระสุธีรัตนบัณฑิต (ดร.มหาสุทิตย์) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์ **มจร.** และเจ้าอาวาส วัดสุทธาวาสวิหาร
- ๗) รศ.ดร.มหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาธารวดี (วัดไร่ขิง)
- ๘) นางสาวดวงพร เสงบุญพันธ์ ผู้ช่วยผู้จัดการอาวุโส **สสส.** ผู้จัดการกลุ่ม
- ๙) นายแพทย์ก้องเกียรติ เกษเพ็ชร เลขาธิการมูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์
- ๑๐) นางสาวชลลดา สิทธิฑูรย์ มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

นายสถาปนิก**ดิศกร กุณธร** ศิษย์เก่าโรงเรียนสาธิต**มศว.** มีความรอบรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกปัญญาบูรณาการ ผู้ได้พิสูจน์ตนเองมาแล้วว่า มีฉันทะวิริยะอย่างแรงกล้า และเสียสละ จะทำหน้าที่อธิการมหาวิทยาลัยชุมชนและเป็นวิทยากรหลัก

นางสาวดวงพร เสงบุญพันธ์ เป็นผู้มีความสามารถและประสบการณ์สูงในการจัดการ จะทำหน้าที่ผู้จัดการ

๒. **มศว. มศว.** มีคณะ สถาบัน และองค์กรเรียกชื่ออย่างอื่นหลากหลาย ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา สาธิตการศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้ อาจเข้าร่วมทั้งหมดหรือบางองค์กรก็ได้
๓. มูลนิธิสตรี้-สฤชด้วงศ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา
๔. เครือข่ายชุมชนท้องถิ่น และท้องที่ในอำเภอองครักษ์

อำเภอองครักษ์ประกอบด้วย ๑๑ ตำบล และชุมชนหรือหมู่บ้านทั้งหมด ๑๑๖ หมู่บ้าน มี ๔๕ โรงเรียน ๒๖ วัด

ภาคีจากพื้นที่ในอำเภอองครักษ์ประกอบด้วย

- นายอำเภอองครักษ์
 - เครือข่าย**อบต./เทศบาล** ในอำเภอองครักษ์
 - เครือข่ายผู้นำองค์กรชุมชน
 - เครือข่ายครูอำเภอองครักษ์
 - เครือข่ายพระสงฆ์อำเภอองครักษ์
 - เครือข่ายระบบสุขภาพในอำเภอองครักษ์
 - เครือข่ายนักธุรกิจอำเภอองครักษ์
 - เครือข่ายอื่นๆ ในอำเภอองครักษ์
๕. และองค์กรอื่นๆ ที่จะเข้ามาเป็นภาคีเพิ่มขึ้น

๖. ระบบบริหารมหาวิทยาลัยชุมชนอำเภอองค์กรักษ์

เครือข่ายชุมชนท้องถิ่นอำเภอองค์กรักษ์ เป็นเจ้าของมหาวิทยาลัยชุมชนอำเภอองค์กรักษ์

สภาการศึกษาชุมชนอำเภอองค์กรักษ์ เป็นกลไกในการบริหารมหาวิทยาลัยชุมชน และส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาการเรียนรู้ในอำเภอองค์กรักษ์ ให้บูรณาการกับคุณภาพชีวิตของคนทั้งอำเภอในทุกมิติ

สภาการศึกษาชุมชน มีนายอำเภอเป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนของภาคี นี่เป็นนวัตกรรม กลไกส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งหวังว่าจะได้ผลดี เพราะนายอำเภอหรือ **นอก. = นักอำนวยการภูมิพล** สามารถทำให้เกิดการรวมตัว ร่วมคิดร่วมทำเป็นเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายครู เครือข่ายระบบสุขภาพ เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายนักธุรกิจเพื่อพัฒนาอำเภอ ฯลฯ เครือข่ายเหล่านี้จะเป็นภูมิพละ หรือพลังแผ่นดิน ยังให้เกิดความสำเร็จ

๗. งบประมาณ งบประมาณของมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้มาจากหลายแหล่ง เช่น

- จากงบประมาณของ**อบต./เทศบาล**
- งบประมาณอำเภอ
- งบประมาณจาก**มศว.**
- จากการสนับสนุนของเครือข่ายนักธุรกิจเพื่อพัฒนาอำเภอ
- จาก**สสส.**

เป็นต้น

๘. การดำเนินการ

- ๑). หาที่ดินที่ตั้งมหาวิทยาลัยชุมชน ควรเป็นที่กลางนาและเป็นที่ของวัดใดวัดหนึ่ง ที่ยินดีให้ใช้เริ่มแรกอาจใช้อาคารของมศว.ที่อำเภอองครักษ์ไปก่อน หรือโพธิ์วิทยาลัยของมศว.
- ๒). อาจารย์ดิสสกร จัดการประชุมปฏิบัติการเรื่อง กระบวนการเรียนรู้บูรณาการกับคณาจารย์และนักวิชาการในคณะและสถาบันของมศว. ที่เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อสร้างวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญกระบวนการเรียนรู้ที่ดีขึ้นมาจำนวนหนึ่ง
- ๓). จัดหลักสูตรอบรมผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้บูรณาการในอำเภอองครักษ์ ให้ได้ประมาณ ๑,๐๐๐ คน โดยเป็นครูจากโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอ พระจากวัดทุกวัดผู้ ปกครองบางคน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ผู้นำทางธุรกิจ

การที่อำเภอองครักษ์มีผู้เชี่ยวชาญกระบวนการเรียนรู้ที่ดีถึง ๑,๐๐๐ คน อำเภอทั้งอำเภอจะกลายเป็นสถาบันปฏิรูปการเรียนรู้ หรือสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถขับเคลื่อนการเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นเต็มพื้นที่อำเภอ โดยกระบวนการเรียนรู้ที่ดี เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับพัฒนาการในทุกมิติ อันได้แก่

“เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม - วัฒนธรรม - สุขภาพ - การศึกษา - ประชาธิปไตย”

การเรียนรู้ที่ดีเต็มอำเภอองครักษ์ จะนำไปพร้อมกับการพัฒนาอย่างบูรณาการทุกด้านทำให้อเภอองครักษ์ทั้งอำเภอ เป็นสังคมศานติสุข (ประดุจสวรรค์บนดิน)

- ๔). จัดประชุมสมัชชานวัตกรรมการเรียนรู้แห่งอำเภอองครักษ์ เป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นกลไกติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อยอดให้ดีขึ้นเรื่อยๆ และพัฒนานโยบาย
- ๕). ให้นวัตกรรมการเรียนรู้แห่งอำเภอองครักษ์ เป็นที่ดูงานและฝึกงานแก่อำเภออื่นๆ ในจังหวัดนครนายกและสระแก้ว หรือจังหวัดอื่นๆ เพื่อขยายตัว รวมทั้งส่งวิทยากรไปช่วยจังหวัดอื่นๆ ในการจัดตั้ง
- ๖). ในที่สุดเกิดมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ ในรูปใดรูปหนึ่ง ในทุกอำเภอทั้ง ๘๐๐ อำเภอทั่วประเทศ ทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้เต็มพื้นที่ของประเทศ ที่เป็นไปพร้อมกับการ

พัฒนาอย่างบูรณาการที่ เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม - วัฒนธรรม - สุขภาพ - การศึกษา - ประชาธิปไตย อยู่ในกันและกันเป็นสังคมสันติสุขทั้งแผ่นดิน

- ๗). จัดประชุมสมัชชามหาวิทยาลัยชุมชนปลูกปัญญา บูรณาการจาก ๘๐๐ อำเภอ เป็นประจำเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ๘). จัดให้มีการสื่อสารที่ดีทุกรูปแบบ ทุกช่องทาง รวมทั้งวรรณกรรม ละคร ภาพยนตร์ ให้คนทั้งประเทศและทั่วโลกเห็นว่า ความดีมีจริงและเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดการที่ดี เพื่อความปิติสุขและความบันดาลใจของคนทั้งปวง

๙. สรุปรโครงสร้างและระบบการขับเคลื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

การชำแหละอะไรให้ขาดเป็นส่วนๆ เช่น ชำแหละโค ชำแหละสุกร ทำให้สิ้นชีวิต

ชีวิตคือการเชื่อมโยง เมื่อมีชีวิตก็เติบโตงอกงามได้

ประเทศไทยพัฒนาแบบแยกส่วน จึงเสมือนไม่มีชีวิต เติบโตไม่ได้

การพัฒนาคือการเชื่อมโยง โครงสร้างและระบบให้ครบสมบูรณ์ เมื่อครบสมบูรณ์ก็เป็นประจักษ์พยาน หรือเครื่องบินที่ประกอบเครื่องครบ สามารถวิ่งหรือบินได้

การออกแบบระบบการเรียนรู้อย่างบูรณาการที่กล่าวมาข้างต้น ตั้งใจจะให้เป็นการสาธิตเพื่อขยายตัวการคิดเชิงระบบและการจัดการแก่สังคมไทย จึงขออธิบายเพิ่มเติมดังนี้

สภาพอำเภอแบบแยกส่วน

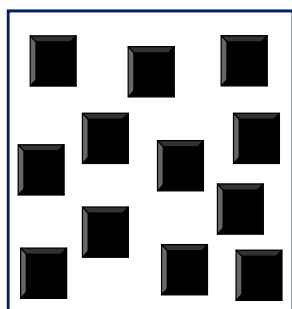
ในพื้นที่อำเภอประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้นไม้ใบหญ้า ไร่นา ลำน้ำ ลำธาร หรือธรรมชาติแวดล้อม
- (๒) ประชาชนชาวบ้านอยู่กันเป็นชุมชน หมู่บ้าน
- (๓) มีการทำมาหากิน ทำเกษตร การค้าขาย ที่เรียกว่าเศรษฐกิจ

- (๔) มีโรงเรียน ที่องค์กรฯ มีมหาวิทยาลัยด้วยคือมศว.
- (๕) มีวัด
- (๖) มีสถานีนานามัย มีโรงพยาบาลอำเภอ
- (๗) มีการปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน **อบต.** เทศบาล นายอำเภอ
- (๘) อื่นๆ เติมลงไปได้อีก

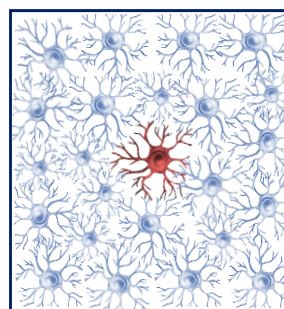
โดยที่ประเทศไทยใช้โครงสร้างการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง โดยใช้**กรมต่างๆ** เป็นเครื่องมือตรงแยกส่วนเป็นเรื่องเรื่อง การพัฒนาในพื้นที่จึงแยกส่วน หรือซ้ำหะละชาดกันเป็นส่วนๆ **ไม่บูรณาการ**กัน อย่างเช่นการศึกษาก็แยกไปเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้บูรณาการอยู่กับความจริงของชีวิต และสังคมของพื้นที่ รูปข้างล่างแสดงการแยกส่วนและบูรณาการ

อำเภอแบบแยกส่วน

**กล่องดำคือส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่
ที่ไม่ได้เข้ามาเชื่อมโยงกัน**

อำเภอแบบบูรณาการ

**= มหาวิทยาลัยชุมชน เชื่อมโยงทุกภาคส่วน
ด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างบูรณาการ**

มหาวิทยาลัยชุมชน ในรูปข้างขวามือทำหน้าที่เชื่อมโยงทุกส่วนในพื้นที่อำเภอ ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทำให้ทั้งอำเภอบูรณาการกัน มีชีวิตและงอกงามได้ด้วยตนเอง

อำนาจทำให้ตัดขาดและบอนไซ

การเรียนรู้ การสร้างความรู้ การใช้ความรู้ การจัดการความรู้ ทำให้เชื่อมโยงและงอกงาม

การเรียนรู้นี้จึงเรียกว่าการเรียนรู้แบบบูรณาการ ต่างจากการเรียนรู้แบบท่องวิชา ซึ่งแยกส่วนตายตัว ไม่เชื่อมโยงกับความเป็นจริงของชีวิตและสังคม

การเรียนรู้ใหม่มีได้หลายชื่อ เรียกว่า**การเรียนรู้ที่ดีบ้าง** **นวัตกรรมการเรียนรู้บ้าง** **ปฏิรูปการเรียนรู้บ้าง** **การเรียนรู้แบบบูรณาการบ้าง** สุดท้ายจะเลือกทำให้เหมาะกับประโยชน์

มหาวิทยาลัยชุมชนที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงได้ ต้องเป็นอิสระก่อตัวโดยผู้มีฉันทะวิริยะอย่างแรงกล้า และมีความเสียสละ กลุ่มผู้ก่อตั้งมีความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ บูรณาการอย่างดี และมีสมรรถนะในการจัดการสูง

นายอำเภอที่เข้ามามีบทบาทนำทำให้เกิดภูมิพลัง **นอภ.= นักอำนวยการภูมิพลัง** เพราะสามารถส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเพื่ออำเภอของเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายครู เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายระบบสุขภาพ เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายนักธุรกิจเพื่ออำเภอ การมีเครือข่ายต่างๆ เต็มพื้นที่อำเภอ จะเป็นพลังแผ่นดินหรือภูมิพละ และการที่เครือข่ายเหล่านี้เรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริงจะทำให้มีสมรรถนะสูงยิ่ง แต่ละเครือข่ายจะเป็นสถาบันพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ แต่ละเครือข่ายยังสามารถไปเป็นเครือข่ายกับอำเภออื่นๆ อีกทั่วประเทศ ประมาณ ๘๐๐ เครือข่ายอำเภอทั่วประเทศ กลายเป็นสถาบันพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพขนาดมหึมา ลองนึกภาพนักธุรกิจที่เก่งๆ ดีๆ ใน ๘๐๐ อำเภอ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายภาคธุรกิจเพื่อพัฒนาประเทศไทย จะเป็นพลังสร้างสรรค์มหัศจรรย์เพียงใด

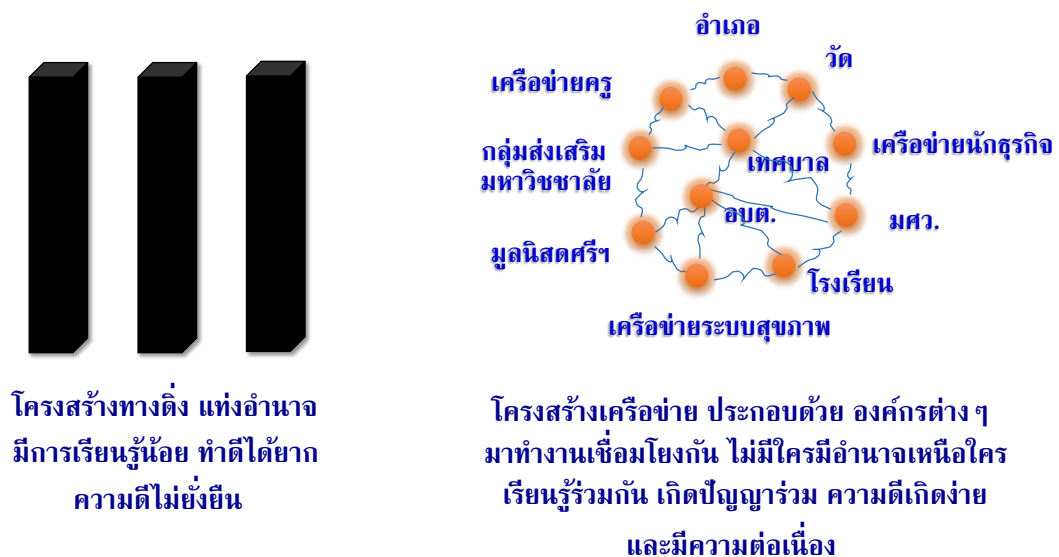
ชุมชนเป็นเจ้าของมหาวิทยาลัยชุมชน ไม่ใช่กระทรวงศึกษาธิการจะทำให้มีอิสระ คล่องตัว ยั่งยืน และทำหน้าที่บูรณาการได้ และช่วยให้องค์กรภาคี เช่น **มศว.**พลอยมีความต่อเนื่องมากกว่า **ศว.**อยู่โดดๆ ภายใต้โครงสร้างแบบราชการ

สภาการศึกษาชุมชนที่มีนายอำเภอเป็นประธาน เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งน่าจะไปได้ดี เพราะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีมหาวิทยาลัยชุมชนเป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งเป็นฝ่ายเลขที่อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติจริงในชุมชน ไม่ใช่ฝ่ายเลขที่ทำหน้าที่เฉพาะตัวหนังสือ

ระหว่างโครงสร้างทางดิ่งกับโครงสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการเรียนรู้

รัฐไทยเป็นโครงสร้างอำนาจรวมศูนย์ หรือโครงสร้างทางดิ่ง โครงสร้างอำนาจลดทอดตัดขาด ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของการศึกษาที่เป็นความงอกงามเติบโตอย่างหลากหลาย เมื่อใช้ระบบราชการบริหารการศึกษาจึงไม่ได้ผล รูปข้างล่างเปรียบเทียบระหว่างโครงสร้างทางดิ่ง กับโครงสร้างเครือข่ายที่ใช้ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกับ**มศว.**ในครั้งนี้

ที่ผ่านมา**มศว.**อยากเป็นดักศิลาทางการศึกษาก็เป็นไม่ได้ เพราะมีโครงสร้างอำนาจดังรูปซ้าย ซึ่งความดีเกิดยาก อาจเกิดบางครั้ง แต่เมื่อผู้นำเปลี่ยน ความดีก็ไม่ต่อเนื่อง การขับเคลื่อนนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมหาวิทยาลัยชุมชนในครั้งนี้ เปลี่ยนโครงสร้างการขับเคลื่อนเป็น**โครงสร้างเครือข่าย**ที่มีหลายองค์กรเข้ามาเชื่อมโยงกันด้วยความสมัครใจ ไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร อาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ในโครงสร้างใหม่นี้คงจะมีความสุขความรื่นรมย์ ทำงานสนุก ทุกคนฉลาดขึ้น และฉลาดร่วมกัน โครงสร้างเครือข่ายจะประคับประคองซึ่งกันและกันให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องอย่างยั่งยืน เครือข่ายจะมีชีวิตของมันเอง ผู้นำองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ตายลงหรือประกอบภารกิจไม่ได้ เครือข่ายก็ไม่ล้ม แต่จะช่วยให้ผู้นำที่เข้ามาผลัดเปลี่ยนองค์กรใดองค์กรหนึ่งในเครือข่ายให้ปรับตัวและเรียนรู้ได้เร็ว

โครงสร้างองค์กรแบบเครือข่าย จึงเป็นโครงสร้างให้ความดีและปัญญาเกิดขึ้น

สังคมไทยติดอยู่ในความคิดว่าดีชั่วเป็นเรื่องกรรมส่วนบุคคล ไม่เข้าใจว่าความดีมีโครงสร้าง และระบบเป็นปัจจัยได้ จึงติดอยู่ในความทุกข์ยากชั่วกาลนาน

หวังว่า โครงการมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้จะช่วยสาธิตให้สังคมไทยเข้าใจว่า ความดีมีโครงสร้าง และช่วยกันสร้างโครงสร้างความดีให้เต็มประเทศ ซึ่งถ้าเข้าใจเป็นเรื่องไม่ยาก เพราะมีแรงจูงใจสูง อันได้แก่ ความสุขความรื่นรมย์ในการทำงานในโครงสร้างใหม่

๑๐. การขยายตัวของมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างบูรณาการไปทุกอำเภอ

เมื่อสามารถออกแบบและดำเนินการมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างบูรณาการได้แห่งหนึ่ง เป็นแห่งแรกที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ดังกล่าว ก็สามารถขยายตัวออกไปเรื่อยๆ และทำให้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนครบทั้ง ๘๐๐ อำเภอ โดยใช้หลักการที่กล่าว แต่รูปแบบอาจมีได้หลากหลาย ตัวอย่างเช่น

- (๑) พระสุธีรัตนบัณฑิต กับรศ.ดร.พระมหาเจิม อินทปัญญา มีศักยภาพที่จะก่อตั้งมหาวิทยาลัยชุมชนที่อำเภอใดอำเภอหนึ่งใน จังหวัดเชียงราย และอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- (๒) วิทยาลัยชุมชนซึ่งมีอยู่ประมาณ ๓๐ แห่ง อาจปรับตัวหรือปรับส่วนหนึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชุมชน
- (๓) มหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งมีกว่า ๑๐๐ มหาวิทยาลัย ควรมีโครงการนวัตกรรมการเรียนรู้ และทดลองรูปแบบมหาวิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยละ ๑ อำเภอ หรือมากกว่า
- (๔) ภาครัฐที่สนใจเรื่องการศึกษาอาจรวมตัวกันเป็น **สภาภาครัฐเพื่อการศึกษา** (Business Council for Education) แล้วทำการทดลองรูปแบบมหาวิทยาลัยชุมชนในระดับอำเภอได้หลายๆ อำเภอหรือแม้แต่ ๑ บริษัท ๑ อำเภอ ก็ทำได้
- (๕) นายอำเภอร่วมกับนายก**อบต.**หรือเทศบาล ร่วมกันก่อตั้งมหาวิทยาลัยชุมชนของอำเภอของต่างๆ
- (๖) กระทรวงต่างๆ หรือภาคส่วนอื่นๆ แม้แต่กองทัพก็สามารถทดลองทำได้ เพราะเป็นเรื่องของอนาคตของเราด้วยกัน

(๗) มูลนิธิองค์กร ทุกชนิดสามารถส่งเสริมสนับสนุนมหาวิทยาลัยชุมชนในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง หรือหลายอำเภอ

(๘) เครือข่ายครูปฎิรูปการเรียนรู้ สามารถจัดตั้งมหาวิทยาลัยชุมชน เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ได้ในหลายอำเภอ

ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น

ถ้าแต่ละอำเภอสามารถสร้างผู้เชี่ยวชาญนวัตกรรมการเรียนรู้ขึ้นมาได้ประมาณ ๑,๐๐๐ คน โดยเป็นครูบ้าง เป็นพระบ้าง เป็นผู้ปกครองบ้าง เป็นผู้นำชุมชนท้องถิ่นบ้าง เป็นนักธุรกิจบ้าง

๘๐๐ อำเภอ ก็มีจำนวนรวมกันถึง ๘๐๐,๐๐๐ คน !

เมื่อมวลวิกฤต (critical mass) ที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้เต็มพื้นที่ประเทศ อันเป็นไปพร้อมกับการพัฒนาอย่างบูรณาการที่ เศรษฐกิจ – จิตใจ – สังคม – สิ่งแวดล้อม – วัฒนธรรม – สุขภาพ – การศึกษา - ประชาธิปไตย พัฒนาเชื่อมโยงอยู่ในกันและกัน ทำให้เกิดสังคมสันติสุข (ประดุจสวรรค์บนดิน)

พจนะท้ายบท

ลึกๆ ใครๆ ก็รู้ว่าการศึกษาค้นคว้าสำคัญ แต่ก็ไม่สามารถทำให้การศึกษามีความสำคัญ

อดีตนายกรัฐมนตรีผู้มีความสามารถสูงท่านหนึ่ง เคยกล่าวกับผู้เขียนว่า “การศึกษานี้ผมอยากทำเหลือเกิน แต่ไม่รู้จะจับอย่างไร”

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนแล้วคนเล่าถูกกลืนไปในความไม่สำเร็จ แม้แต่คนไทยที่ดีที่สุดเก่งที่สุดคนหนึ่งคือ ศาสตราจารย์ดร.สลิปปนนท์ เกตุทัต นักฟิสิกส์ผู้ อุทิศตัวเพื่อการศึกษา เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาการศึกษาในสมัยหนึ่ง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในอีกสมัยหนึ่ง เคยปรารภว่า “การศึกษานี้กดดันนโยบายก็ไม่มีอะไรตอบกลับมาเลย”

ระบบการศึกษาแทนที่จะก่อให้เกิดความรู้จริงทางปัญญา กลับก่อความทุกข์ยากให้คนทั้งแผ่นดิน ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้ใช้ผลผลิตจากการศึกษา ที่สร้างคนไทยที่ทำไม่เป็น คิดไม่เป็น จัดการไม่เป็น ไม่อดทน ไม่รับผิดชอบ เพราะการศึกษาที่เอาการท่องเที่ยวเป็นตัวตั้ง แยกส่วน คับแคบ ไม่สอดคล้องกับความจริงของชีวิตและสังคม อีกทั้งยังใช้ระบบราชการซึ่งเป็นอำนาจรวมศูนย์เป็นผู้รับผิดชอบ จึงเกิดความขัดแย้งกับธรรมชาติของการศึกษา กล่าวคือระบบอำนาจเน้นการควบคุมตัดขาด แต่การศึกษาคือความงอกงามเติบโตอย่างหลากหลาย เป็นสิ่งที่ไม่ไปด้วยกัน การปฏิรูปครั้งแล้วครั้งเล่าก็ไม่ได้ผลจริงจาง ทั้งหมดเหมือนระบบการศึกษาไทยเข้าไปติดกับ แล้วเดินไม่หลุดหรือติดอยู่ในมายาคติ มายาคติคือความไม่จริง

ทางออกคือความจริง

“ความจริงมีชัยเหนือทุกสิ่ง” (สตย เมว ชยเต) จารึกเสาพระเจ้าอโศกที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

เราต้องเริ่มจากความจริงที่ว่า

มนุษย์มีศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้

การเรียนรู้ที่ดีคือการเรียนรู้ที่พัฒนาคนให้เต็มตามศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เพียงการท่องวิชา ซึ่งเป็นการแยกส่วนและลดทอน

การเรียนรู้ที่ดีจึงต้องเอาความจริงของชีวิตเป็นตัวตั้ง ชีวิตสัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมการทำงาน สนุกหรือธรรม อันใด การเรียนรู้ที่เอาความจริงของชีวิตเป็นตัวตั้งก็ต้องเชื่อมโยงบูรณาการไปสู่ทั้งหมด หรือการ**เรียนรู้คือทั้งหมด** (Learning is the whole) ไม่ใช่เพียงการท่องวิชา

การเรียนรู้ที่ดีจึงเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทั้งหมด หรือการพัฒนาอย่างบูรณาการ

บูรณาการทำให้เกิดดุลยภาพ ดุลยภาพทำให้เกิดความสงบสุข และความยั่งยืน หรือศานติสุข

การเรียนรู้ที่ดีจึงเป็นปัจจัยให้เกิดศานติสุข

เมื่อรู้ว่าการเรียนรู้ที่ดีคืออะไรแล้ว ก็ออกแบบโครงสร้างและระบบ ประกอบเครื่องให้สมบูรณ์ ประดุจรถยนต์ หรือเครื่องบิน ที่เมื่อประกอบเครื่องสมบูรณ์แล้ว ก็วิ่งหรือบินไปสู่จุดหมายได้อย่างราบเรียบ

ปัญหาของไทยคือ ขาดความคิดเชิงระบบและโครงสร้าง ทำให้ทำเป็นส่วนๆ หรือทำบางส่วน เราจึงไม่มีเครื่องยนต์ทางการศึกษาที่พาชาติไปสู่จุดหมาย

การออกแบบ “มหาวิทยาลัยชุมชน” เพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ในโครงการนี้ แสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างว่าการประกอบเครื่องให้ครบเป็นอย่างไร ทำอย่างไร และดีอย่างไร

เมื่อมหาวิทยาลัยชุมชนเพื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ดำเนินไปได้ไม่นาน จะเห็นโดยทั่วกันว่านี่คือชัยชนะร่วมกัน (win-win) ที่ทุกฝ่ายมีความสุขหมด ทุกคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีส่วนร่วม ไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร แต่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ที่ยิ่งทำยิ่งรักกันมากขึ้น ยิ่งเชื่อถือไว้วางใจกันมากขึ้น ยิ่งเห็นแก่ตัวน้อยลง ยิ่งมีความสุขมากขึ้น ยิ่งฉลาดมากขึ้น และฉลาดร่วมกัน เกิดปัญญาร่วม (Collectivism wisdom) และอัจฉริยภาพกลุ่ม (Group genius) มีพลังมหาศาลที่จะฝ่าความยากไปสู่ความสำเร็จ

นวัตกรรมการเรียนรู้จะแผ่ออกไป จากนครนายกเมืองหลวงแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ สู่อำเภอ
อื่นๆ ทั่วประเทศ**มศว.จะกลายเป็นตักศิลาทางการศึกษา**

หวังว่าตัวอย่างการออกแบบเชิงระบบเพื่อขับเคลื่อนสิ่งดี จะกระตุ้นให้สังคมไทยเกิดสมรรถนะ
แห่งการคิดเชิงระบบ อันจะส่งผลให้ประเทศไทยพัฒนาไปเป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุดในโลก ที่คนไทยทั้งมี
น้ำใจ และอ่อนโยน มีทั้งคนเก่ง และคนดี เพราะมีระบบและโครงสร้างที่ดี สืบต่อไปในอนาคต ชั่วกาลนาน
